

MEŠTROVIĆ, Ivan

Rodio se 15. kolovoza 1883. u slavonskom selu Vrpolju, a otac mu se s majkom, inače sa stalnim prebivalištem u selu Otavicama u drniškoj općini, tamo zatekao na najamničkom radu.

Kad mu je bilo godinu dana, roditelji su se s njime vratili u svoj rodni kraj. Kao dječak nije pohađao školu, čitati i pisati naučio je uz oca, a do 15. godine bio je pastir, čuvao ovce po zelenim proplancima Svilaje i rezbario u drvetu s velikim smislom i darom za oblike.

Uz pomoć fratra Marka Čačića i još nekih, godine 1900. dolazi u Split ne bi li se upisao u Školu za primijenjenu umjetnost, ali je bio odbijen jednako kao nakon toga i u Zagrebu, jer da nikakvu školu nije završio. Ipak se upisao na klesarski zanat u Splitu.

Pročuvši se za kratko vrijeme svojom nadarenošću, već sljedeće godine otvaraju mu se puti prema Austriji, gdje uči prve njemačke riječi i siromaški živi, ali uskoro se, iako bez škole, zbog iznimne nadarenosti i brzine učenja, uspijeva upisati, a poslije i završiti svoje studije na poznatoj Akademiji umjetnosti u Beču.

Godine 1907. preseljuje se u Pariz i nastavlja putovati i izlagati u svim europskim metropolama, stalno dobivajući najveće pohvale i međunarodne nagrade. Primjerice, izlagao je i u "Victoria and Albert Museumu" u Londonu, a to je bilo prvi put da je taj glasoviti hram umjetnosti izlagao djela jednoga živućeg umjetnika (1915.).

Za ratnih godina Meštrović je živio kao emigrant u Rimu, Londonu, Cannesu, Nici i Ženevi. Zauzimao se za ravnopravno ujedinjenje Južnih Slavena, ali najprije za njihovo odcjepljenje, jednako kao i Čeha i Slovaka, od Austro-Ugarske Monarhije. Poslije će se, razočaran promašajem i užasnim posljedicama "jugoslavenske ideje", vratiti hrvatskoj državotvornoj ideji i promicati je diljem svijeta sve do svoje smrti.

Između dva svjetska rata živio je i radio u Zagrebu kao predsjednik Akademije Umjetnosti. Godine 1941. zatvara ga nova vlast, a 1943. odlazi u Švicarsku. Nakon rata je radio neko vrijeme u Rimu, a 1947. iseljuje se u SAD, gdje najprije postaje profesorom kiparstva na Syracuse University u Syracusei, a 1955. na Notre Dame University u South Bandu.

Tih godina Meštrović hita prema najvećim vrhuncima uspjeha i slave, postaje počasnim doktorom nekoliko američkih sveučilišta, među njima i Columbia University, predsjednik SAD Eisenhower osobno mu uručuje američko državljanstvo, postaje članom Američke akademije umjetnosti i književnosti, prije toga ta ista ustanova gaje odlikovala Zlatnom medaljom za skulpturu, koja se dodjeljuje jednom u deset godina, te prima brojna druga odličja od američkih znanstvenih i umjetničkih ustanova.

Umro je 16. siječnja 1962. u South Bandu, darovavši koju godinu prije svoje skulpture hrvatskom narodu. Pokopan je u obiteljskom mauzoleju u svojem selu Otavicama.

Za Meštrovića se znade da je najistaknutiji predstavnik moderne hrvatske i južnoslavenske skulpture, koji je ostavio brojna djela diljem svijeta u bronci, mramoru i drvu, da je bio nekoliko desetljeća vodeća osobnost umjetničkog života u Hrvatskoj, da je osnivač i ideolog nacionalno-romantične skupine "Medulić", ali se zaboravlja da je bio i pisac nedvojbene literarne nadarenosti. Pisao je pjesme, pripovijetke, kulturnoliterarne zapise, sjećanja, a ni drama mu nije bila strana.

Godine 1932. objavio je u časopisu "Nova Evropa" (br. 3-4) dotad nepoznatu verziju narodne balade "Hasanaginica". Nju je zapisao onako kako ju je naučio od svoje bake, a danas je među stručnjacima poznata kao "Meštrovićeva verzija",

O Meštroviću su objavljene brojne posebne monografije na svim velikim svjetskim jezicima, sam je ponekad znao poštogod objaviti u časopisima kao što su Kolo, Nova Evropa, Croatia Press, Hrvatska revija, u predgovorima različitih svojih monografija i još ponegdje, a tiskom su mu objavljena sljedeća djela:

- *Dennoch will ich hoffen – Ein Weihnachtsgesprach (Božićna razmišljanja), Zürich 1945.*
- *Uspomene na političke ljude i događaje, Buenos Aires 1961.*
- *U spomene na političke ljude i događaje (s nekim izostavljenim dijelovima), Zagreb 1969.*
- *Ludi Mile (pripovijetke), Zagreb 1970.*

U rukopisu, u posjedu Meštrovićeva sina Mate, nalaze se još neobjavljena sljedeća njegova literarna djela:

- *Aleksandar (drama u pet činova).*
- *Imaginarni Michelangelovi razgovori (djelomice objavljeni u Hrvatskoj reviji, 3, 1951.).*
- *Vatra i opeklina. Pripovijest bez uvoda koja nije za javnost.*
- *Fire and Ashes (prijevod "Vatra i opeklina" na engleski preveo Mate M. Meštrović).*
- *Razgovori o Božiću 1940., (djelomice objavljavani u Hrvatskoj reviji, 4, 1951.; 4, 1956.; 4, 1983.).*
Rukopis je u posjedu Hrvatske revije.